

Projekt stanowiska oskko ws. istotnych problemów oświaty

Nowa, oparta na ewaluacji, formuła nadzoru była postulowana przez OSKKO¹. Zasluguje ona na rozwijanie i wzmacnianie mocnych punktów. Obserwujemy dobry odbiór stosowania ewaluacji przez dyrektorów, których szkoły przeszły proces ewaluacji zewnętrznej.

Tryb i warunki nowych zasad nadzoru określone Rozporządzeniem² funkcjonują już 2 lata. Środowisko kadry kierowniczej oświaty³ widzi potrzebę ulepszeń i zmian, tak aby nadzór miał faktyczny wpływ na podniesienie jakości pracy szkół i placówek. Poniżej przedstawiamy ocenę zapisów Rozporządzenia oraz praktyki jego stosowania. W jej efekcie proponujemy nasze rekomendacje dla systemu nadzoru pedagogicznego w poszczególnych obszarach.

Ewaluacja

- **Postulujemy zmianę sposobu przedstawiania wyników i wniosków z przeprowadzonej ewaluacji zewnętrznej. Poziom spełniania wymagań powinien być przedstawiany wyłącznie w formie opisowej.**
Uzasadnienie: Skale literowe zaciemniają obraz ewaluacji oraz coraz częściej stają się podstawą tworzenia rankingów szkół⁴, a nie jasną i czytelną oceną spełnienia wymagań. Doświadczenia wynikające z dotychczasowych raportów dowodzą też, że opisy w raportach dla poszczególnych szkół, mimo uzyskania tych samych liter, są różne.
- **Należy uczynić adresatami raportu ewaluacyjnego także przedstawiciele rady rodziców.** Uzasadnienie: § 9 ust. 1 Rozporządzenia jako adresata raportu wymienia wyłącznie radę pedagogiczną. Podobnie jeśli chodzi o przedstawienie raportu, który zgodnie z § 9 ust. 3 rozporządzenia, przekazywany jest dyrektorowi i organowi prowadzącemu. Nie wymienia się w rozporządzeniu innych organów kolegialnych szkoły, które poddawane są badaniu w procesie ewaluacji zewnętrznej.
- **Raporty powinny być zwięzłe, syntetyczne, pisane językiem zrozumiałym dla partnerów szkoły**, tj. przede wszystkim reprezentantów rodziców. Postulujemy skuteczniejsze doskonalenie umiejętności pisania raportów przez ewaluatorów.
Uzasadnienie: Czytelność aktualnie tworzonych raportów pozostawia wiele do życzenia. Przykładowa skrócona wersja raportu z LO zawiera 54 strony, z licznymi powtórzeniami w tekście, o niskim poziomie syntezy.
- **Postulujemy odstąpienie od przeprowadzania ewaluacji problemowych⁵. Należy przenieść nacisk na ewaluację całościową oraz efektywnie wesprzeć szkoły w**

¹ Poprzednie stanowisko OSKKO ws. istotnych problemów oświaty za lata 2007-2010 (<http://oskko.edu.pl/oskko/stanowiskooskko2007/>). Pisaliśmy w nim m.in.: "Opowiadamy się za modelem fińskim [...]. Jest on oparty o: samoocenę i brak rozbudowanego „nadzoru oświatowego”, zaufanie do szkoły, powierzenie większych kompetencji samorządom, znaczne podwyższenie jakości kształcenia nauczycieli."

² Ilekroć mowa jest o "Rozporządzeniu", dotyczy to Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324), które weszło w życie 9 listopada 2009 r.

³ Do OSKKO należą dyrektorzy placówek oświatowych (ok 90%), a także urzędnicy oświatowi.

⁴ Otrzymujemy informacje ze szkół m.in. o "rozliczaniu" dyrektorów szkół z wyników ewaluacji w skali literowej i porównywaniu w ten sposób szkół. Jest to szkodliwa praktyka, nieuwzględniająca całego kontekstu funkcjonowania szkoły.

⁵ §2 pkt 8. Rozporządzenia.

dokonywaniu ewaluacji wewnętrznej⁶, jako najistotniejszej dla ulepszenia pracy szkoły.

Uzasadnienie: często, na podstawie cząstkowej ewaluacji, mówi się o jakości całości pracy szkoły. Jednocześnie zdarza się, iż ewaluacja problemowa trwa tyle samo co ewaluacja całościowa.

- **Priorytetem należy uczynić ewaluację wewnętrzną**, najistotniejszą dla jakości pracy szkoły. Uzasadnienie: Autoewaluacja, refleksja dokonywana w szkole najskuteczniej motywuje nauczycieli do lepszej pracy. Należy jednocześnie jakość przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej uczynić jednym z najważniejszych kryteriów ewaluacji zewnętrznej.
- **Proponujemy otwarcie naboru na funkcje ewaluatorów i opracowanie kryteriów tego naboru z wykazem wymaganych kompetencji i zakresu zadań.** Należy stworzyć silne wsparcie w zakresie doskonalenia ewaluatorów pod kątem ww. opracowanego zakresu kompetencji. Uzasadnienie: Kluczowe dla jakości ewaluacji są kompetencje ewaluatorów. Poważnym błędem jest ograniczenie naboru na ewaluatorów do li tylko wizytatorów. Nie stanowi to kryterium jakościowego.
- **Zalecamy ograniczanie zadań ewaluatorów⁷** oraz poziomu obciążenia ich pracą ze względu na niekorzystny dla jakości ewaluacji wpływ dzisiejszych praktyk. Uzasadnienie: Nadmierne obciążenie ewaluatorów pracą i zadaniami jest niekorzystne dla jakości ewaluacji. W praktyce niektórych Kuratoriów Oświaty dostrzegamy, że ewaluatorom powierza się inne zadania, w tym kontrolne, co uważamy za niewłaściwe.
- **Oczekujemy poprawy jakości narzędzi ewaluacyjnych.** Uzasadnienie: Zbyt wiele czasu zajmuje ewaluatorom umieszczanie danych w formularzach na platformie ewaluacyjnej, przez co nakład pracy wizytatora jest niewspółmierny do efektów. Należy ulepszyć sposób używania tego narzędzia. Należy zbadać, czy narzędzia służące przeprowadzaniu ewaluacji są właściwie skonstruowane i skierowane do właściwego adresata⁸ oraz czy właściwa jest ilość pytań zawartych w kwestionariuszu⁹. Niewłaściwy jest sposób wypełniania ankiet/ kwestionariuszy, ponieważ, przy dużej objętości, nie jest możliwy zapis części pracy¹⁰. Jako niską oceniamy funkcjonalność, przyjazność użytkownikowi platformy internetowej **www.npseo.pl**. Przed wszystkim mało przyjazny jest dostęp do konta użytkownika.

Kontrola

1. Zdaniem kadry kierowniczej oświaty, kontrola w obecnej formie funkcjonuje dobrze.

Uzasadnienie: Sprawowana kontrola polega na badaniu zgodności z prawem określonego zakresu obszarów działalności szkoły. Kontrola jest jasna i przejrzysta. Jest to najlepiej funkcjonująca forma nadzoru pedagogicznego.

Wspomaganie

⁶ Motywując resort edukacji do zmian w nadzorze pedagogicznym, przedstawiliśmy osiągnięcia zagraniczne (III Kongres Zarządzania Oświatą, prelegent- HM Chief Inspector Kenneth Muir - <http://www.oskko.edu.pl/kongres3/index.html#muir>). K. Muir powiedział m.in. iż "samoocena nie może być samooszukiwaniem się.", dlatego szkocka inspekcja zewnętrzna "samoocenę przeprowadzoną przez szkołę przyjmuje za punkt wyjścia do własnych działań inspekcyjnych".

⁷ §2 ust. 2a pkt 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur. (Dz.U. Nr 164 poz. 1169)

⁸ Np. pytanie o programy nauczania i podstawę programową kierowane do ucznia szkoły podstawowej.

⁹ Np. 81 pytań w ankiecie dla nauczycieli, w tym 40 pytań otwartych.

¹⁰ Często dane podczas pracy są tracone, ze względu na przerywanie transmisji danych i brak możliwości zapisu niedokończonej pracy na dysku użytkownika.

Wspomaganie szkół i placówek oświatowych należy usunąć z zakresu nadzoru pedagogicznego.

Uzasadnienie: wspomaganie szkół i placówek oświatowych nie mieści się, naszym zdaniem, w zakresie nadzoru nad oświatą i powinno być odrębnym systemem. Aktualnie sprawowane wspomaganie nie jest wystarczające, zostało zmarginalizowane¹¹.

---

¹¹ Działania te polegają aktualnie m.in. na umieszczaniu na stronach WWW kuratoriów „dobrych praktyk”, prowadzenia porad dyrektorów przed rozpoczęciem roku szkolnego. Dyrektorom, szczególnie z wiejskich środowisk, brakuje realnego wsparcia.